

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-019
назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(734025, Тоҷикистон, ш. Душанбе,
хiebони Рӯдакӣ, 17)

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Имомов Ҳумоюн Шарофиддинович дар мавзуи «Мақоми ҳуқуқӣ-конститутсионии ҳизбҳои сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.02 – Ҳуқуқи конститутсионӣ; муҳофизати судии конститутсионӣ; мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва худидоракунӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ), пешниҳод шудааст, (Душанбе, 2022. – 27 сах.).

Муқаррарот оид ба мақоми ҳуқуқӣ-конститутсионии ҳизбҳои сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар моддаҳои 8, 27 ва 28 Конститутсияи Тоҷикистон пешбинӣ гардида, масоили татбиқи он ҷавҳари асосии автореферати диссертатсияи Имомов Ҳумоюн Шарофиддиновичро ташкил медиҳад. Автореферат дар шакли матн дар ҳаҷми 27 саҳифа пешниҳод шудааст. Бояд қайд намуд, ки автореферат аз муқаддима, тавсифи умумии тадқиқот, қисмҳои асосии таҳқиқот (фишурда), хулоса ва тавсияҳое, ки дар он ҷамъбасти мухтасари таҳқиқот дар ҷиҳати гардида, инчунин феҳристи интишороти муаллиф доир ба мавзуи диссертатсия иборат мебошад.

Мубрами мавзуи таҳқиқоти диссертатсионӣ. Мавзуи диссертатсияи Имомов Ҳ.Ш. ба яке аз масъалаҳои мубрами ҳуқуқи конститутсионӣ бахшида шуда, ба тақмили минбаъдаи қонунгузориҳои ҳизбҳои сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон нигаронида шудааст.

Бояд қайд кард, ки мавзуи таҳқиқоти диссертатсионии мазкур дар шароити имрӯзаи Ҷумҳурии Тоҷикистон мубрам ва зарурӣ буда, таваҷҷуҳи бештари мутахассисони соҳаи ҳуқуқи конститутсиониро талаб мекунад. То имрӯз аз ҷониби олимони ҳуқуқшиносии ватанӣ оид ба мақоми ҳуқуқӣ-конститутсионии ҳизбҳои сиёсӣ таҳқиқоти ҳамаҷониба ҷой надоранд. Дар ҶТ мақоми ҳуқуқӣ-конститутсионии ҳизбҳои сиёсӣ мавзуи таҳқиқоти махсус, аз ҷумла, таърихию ҳуқуқӣ, умуминазариявӣ ва ҳуқуқӣ-конститутсионӣ таҳқиқ нагардидааст. Ҳамчунин, зикр намудан ба маврид аст, баъди соҳибистиклол гардидани Ҷумҳурии Тоҷикистон рисолаи мазкур аввалин таҳқиқоти илмӣ бо забони давлатӣ дар соҳаи илми ҳуқуқи конститутсионӣ ватанӣ ба ҳисоб меравад.

Ҳамин тавр, дар автореферати диссертатсия мубрамияти мавзуи таҳқиқот асоснок карда шуда, дараҷаи омӯзиши мавзуи таҳқиқот, объект ва предмети мавзуи таҳқиқот, мақсад ва вазифҳои он, асосҳои методологӣ, асосҳои назариявии таҳқиқот, навгонии илмӣ ва нуқтаҳои илмӣ ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳамияти назариявӣ ва амалии диссертатсия муайян карда шуда, оид ба саҳми шахсии довталаб, тасвиби натиҷаҳои таҳқиқот, сохтор ва ҳаҷми диссертатсия ба таври зарурӣ муқаррарот пешбинӣ гардидааст.

Хулоса ва тавсияҳои дар таҳқиқот пешбинишуда бозғимод ва аз ҷиҳати илмӣ асоснок буда, бо усулҳои умумии илмӣ ва махсуси илмӣ дар таҳқиқот истифодашаванда таъмин карда шудаанд. Бисёре аз муқарраротҳо, хулосаҳо ва тавсияҳои, ки дар таҳқиқот баён шудаанд, навгонии илмӣ мебошанд.

Аз таҳлили амиқ ва баррасии ҳамаҷонибаи масъалаҳои дар автореферат зикргардида ба хулосае омадан мумкин аст, ки сохтори таҳқиқот пай дар пай ва бо риояи мантиқи илмӣ таҳия гардидааст. Автореферати диссертатсия ҳамаи талаботҳои ҷойдоштаро дар худ инъикос намуда, натиҷаҳои пурра ва босамари таҳқиқотро ифода намудааст.

Аз рӯйи автореферати ҷавишташудаи муаллиф чунин натиҷаҳои қисмати илмӣ мазкурро муайян намудан мумкин аст:

а) дар натиҷаи таҳқиқоти диссертатсионӣ таърихи пайдоиш ва инкишофи падидаи ҳизбҳои сиёсӣ, мафҳум ва мавқеи ҳизбҳои сиёсӣ дар низоми иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ мавриди таҳқиқ қарор дода шудааст;

б) сохтор ва таркиби ҳизбҳои сиёсӣ муайян гардида, андешаҳои олимони соҳаи ҳуқуқи конституционӣ дар ин самт ба таври зарурӣ ҷамбааст шуда, муаллиф хулосаҳои илмӣ асоснокро дар қисмати хулосавӣ пешниҳод намудааст;

в) дар автореферати мазкур маълумоти зарурӣ ва хулосабарориҳои мушаххас дар бораи принципҳои ҳуқуқии таъсис ва фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шудааст;

г) асосҳои ҳуқуқии таъсис ва фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда шудааст;

д) ҳуқуқ ва уҳдадориҳои ҳизбҳои сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян ва мавриди пажӯҳиши амиқ қарор дода шуда, мушкилоти қонунгузорӣ ва амалӣ дар самти таҳлил ва роҳи ҳалли он аз нигоҳи муаллиф нишон дода шудаанд;

е) пешниҳодҳои судманд ҷиҳати тақмили қонунгузори соҳавии ҳизбҳои сиёсӣ манзур гардидаанд;

ё) дар автореферати мазкур назорати давлатӣ ба фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ ва ҷавобгарии ҳуқуқии онҳо ироа гардидааст.

Аз мазмуну муҳтавои автореферати мазкур бармеояд, ки муаллиф то ҳадди зарурӣ масъалаҳои дар наздаш гузошташударо ҳал намудааст,

вале новобаста ба ин, баъзе масъалаҳое дар ин самт ҳамоно боқӣ мондаанд, ки таҳлилу баррасии алоҳидаро талаб менамоянд.

1. Унвончӯ дар банди 5 нуктаҳои назариявии ба ҳимоя пешниҳодшуда қайд менамояд, ки ҳангоми ташаккули қонунгузорӣ оид ба ҳизбҳои сиёсӣ чун як зерсоҳаи махсуси қонунгузорӣ ва бо назардошти фаъолияти иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ як соҳаи маҷмуавии қонунгузориро ҷудо кардан лозим аст, ки дар асоси омезиши қонунгузори маъмурӣ, граждонӣ ва конституционӣ ташаккул меёбад. Дар баробари ин бояд меъёрҳои ҳуқуқӣ-конституционӣ баргариӣ бештар дошта бошанд.

Бояд қайд намуд, ки дар умум хулосабарориӣ унвончӯ моҳиятан дуруст мебошад, аммо он баъзе паҳлӯҳои гуногуни масъаларо ба пуррагӣ фаро намегирад. Чунки қонунгузорӣ дар бораи ҳизбҳои сиёсӣ ва қонунгузорӣ дар бораи иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ба ҳамдигар наздик мебошанд ва ба андешаи мо қонунгузори ҳизбҳои сиёсиро чун як зерсоҳаи махсуси қонунгузорӣ ҷудо намудан зарурат надорад. Зеро аксарияти меъёрҳои қонунгузорӣ дар бораи иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, ба монанди принципҳои таъсис ва фаъолият, бақайдгирии давлатӣ ва ғайра ба ҳизбҳои сиёсӣ низ дахл доранд (сах.9).

2. Ҳамчунин яке аз масъалаҳои асосӣ дар ҳуқуқи конституционӣ ин ҷавобгариӣ ҳуқуқӣ-конституционии ҳизбҳои сиёсӣ мебошад. Аммо аз таҳлили автореферати мазкур бармеояд, ки вобаста ба масъалаи мазкур муаллиф ҳангоми ба амал баровардани таҳқиқоти диссертационӣ ба таври пурра диққати худро равона накардааст. Ҳамчунин, вобаста ба ин масъала, дар қисмати хулоса ва тавсияҳои автореферат муаллиф андешаҳои худро иброз накардааст. Бинобар ин, пешниҳод менамоем, ки дар ин маврид муаллиф андешаҳои худро иловадан ироа намояд.

Гуфтаҳои болозикр ба мазмуну моҳияти диссертатсияи муаллиф костагӣ ва духурагиро ба миён наоварда, баръакс василаи пурра ва мустаҳкам намудани онро ифода менамояд.

Натиҷаҳои таҳқиқоти диссертационӣ дар 20 мақолаи илмӣ муаллиф инъикос гардидааст, ки аз ин шумора 7 адади он дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестационии назди Президенти ҶТ ба таъб расидаанд.

Бояд қайд намуд, ки таҳқиқоти анҷомдодаи Имомов Ҳ.Ш. мусбат мебошад, зеро он нахустин пажӯҳиши илмӣ бо забони давлатӣ оид ба мақоми ҳуқуқӣ-конституционии ҳизбҳои сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад ва барои муҳаққиқони оянда заминаҳои мусоидро дар илми ҳуқуқшиносии ҷумҳурӣ мегузорад.

Дар маҷмӯъ, бояд қайд намуд, ки автореферати диссертатсияи номзадӣ Имомов Ҳ.Ш. мазмуни диссертатсияро инъикос намуда, дар он масъалаҳои бамиёнгузошта аз лиҳози илмӣ пайдарпай ва асоснок матраҳ гардида, аз рӯйи диди тоза ва мантиқ таҳлил шуда, сазовори баҳои мусбат аст.

Таҳлили автореферати мазкур аз он шаҳодат медиҳад, ки таҳқиқоти диссертационии Имомов Ҳ.Ш. дар шароити имрӯза муҳим ва зарурӣ арзёбӣ гадида, ба талаботи муқарраркардаи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯ буда, аз тарафи муаллиф мустақилона таълиф гардида, дорои ягонагии дохилӣ, натиҷа ва нуктаҳои нави илмӣ мебошад. Таҳқиқоти мазкур саҳми шахсии муаллифро дар соҳаи илм нишон медиҳад ва муаллифи рисола Имомов Ҳ.Ш. сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.02 – Ҳуқуқи конститусионӣ; мурофиаи судии конститусионӣ; мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва худидоракунӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ) мебошад.

Тақриздиханда:

Мудирӣ кафедраи ҳуқуқ
ва ҳуқуқшиносии муқоисавии
Академияи идоракунии давлатии назди
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,
номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент

Мирзоев П.И.

Имзои Мирзоев П.И.-ро тасдиқ мекунам:
Сардори раёсати кадрҳо,
коргузорӣ ва корҳои махсуси
Академияи идоракунии давлатии назди
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Бобозода О.О.

734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе х. Саид Носир, 33
Телефон: +992 (37) 224-17-86, факс (37) 224-17-86, E-mail: info@apa.tj